

KONFUCIANISMUS

Základní fakta

- jedno ze základních náboženství starověké Číny
- významným způsobem ovlivnil smýšlení populace napříč východoasijskými zeměmi a ovlivňuje dodnes
- podobný základ jako Taoismus
- vznik v 5. století př.n.l
- filosofický směr, neexistence bohů
- cílem každého člověka by mělo být zdokonalit svou lidskost, humánnost a činit jen to co je dobré a správné
- státní hierarchie, hierarchie mezilidských vztahů

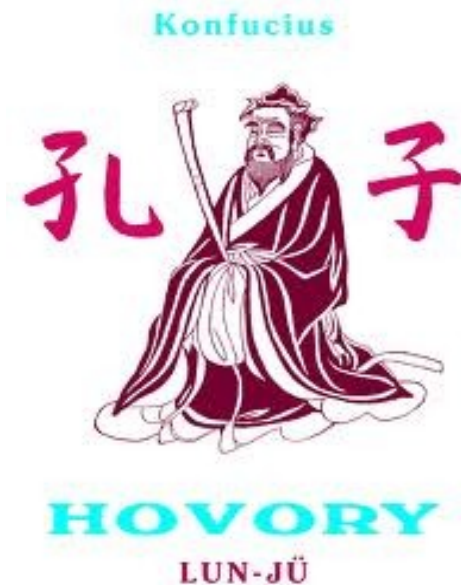
Historie

- Konfucius (552/551 – 479 př. n. l.)
- - zajímal se o politiku, filosofii a etiku
- - učení bylo ovlivněno jeho životem a tehdejšími problémy
- - morální principy, které se vztahují k životu každého jedince (čest, schopnost a spravedlnost)
- - neuznával šamanismus, avšak byl hluboko oddaný nebesům
- Hierarchie vztahů která je dodnes v čínské společnosti hluboce zakořeněna (otec a syn, starší a mladší bratr, manžel a manželka, panovník a poddaný a vztah mezi přáteli)

Dílo Konfucia

- Pět klasických knih (Kniha písní, Kniha dokumentů, Letopisy Jara a podzimu, Kniha přeměn a Kniha obřadů) sepsal Konfucius sám
- - Čtyři knihy (Hovory, Velké učení, Cesta středu, Meng – c) – sepsali jeho žáci a následovníci

Největší rozvoj po Konfuciově smrti

- Dynastie Chan
- - následovníci: Mo - c', Lao – c', Meng – c'
- - konfuciánská univerzita v Čchang – anu
- - vývoj kultu Konfucia
- Dynastie Tchang
- - zakládání chrámů,
Konfucianismus
jako náboženství

Funkce konfucianismu

- vzájemní propojení přirozeného řádu a lidského života
- pojem troj-učení v jeho rámci se lidé v každodenním životě řídili konfuciánskými zásadami, pro rituální očišťování a vymytání zlých duchů vyhledávali taoisty a k pohřebním obřadům buddhistické mnichy - úcta ke všem, každý plnil určitou funkci
- integrující faktor – každý se mohl účastnit písemné zkoušky o místo v státních službách, a kdo uspěl získal hodnost a místo ve státním úřadě (tím získal moc a prestiž)
- hodnoty a názory podporované státem se učili nazpaměť lidé v celé společnosti – přispívalo to ke kulturní integritě
- idea mandátu nebes – etická a náboženská kontrola pro chování vládců, vládce má moc od nebes, když je spravedlivý – základna pro jeho kritiku ze strany úředníků, lidu

Neokonfucianismus

- v 11. st. v Číně oživení – základní životní substance čchi (tao): nabírá různé formy, projevená vůdčím principem Li = jsou vzory, které vytvářejí smysl života, můžou být viděny v Konfuciových knihách, společnosti a přírodě, všude tam, kde najdeme harmonii a řád, existují principy které můžou být pochopené a následované (oddanost, poctivost, čestnost)
- konfuciánská kombinace – individuální rozvoj + společenská zodpovědnost
- společenský systém bude dobrý, když každý bude žít podle Li ve svém postavení (manželka, úředník...)
 - poslušnost vůči nařízeným, což schvalovala autoritářská vláda
 - základ pro státní zkoušky, akceptace uctívání předků, odmítání existence stvořitele
- svět = čchi + li = neosobní přírodní síly

Konfucianismus dnes

- vykládání lidských problémů v morálním kontextu, jako boj mezi dobrem a zlem, o společenském řádu, o osobní chamtivosti, které jsou takto pojímané i v dnešní Číně, jasně vyjádřil už Konfucius před 25 stoletími
- na Taiwanu lidé uctívají stará božstva a klaní se učení Konfucia, stejně tak jako lidé v Evropě čtou a věří Bibli
- moralizující tendence v dnešní Číně, vyučování morálním zásadám, snaha o lepší vzdělanost v morálce (panuje zde příliš velká hamižnost)
- zásadní nemocí společnosti je morální ignorace (původní náboženské postoje, které přetrvávají do dnes)

- V Číně mají staré náboženské postoje stále vliv a sílu i na ty, kteří si už dávno neuvědomují jejich původ a nejsou nábožensky založení. Studium konfucianismu pomáhá lépe pochopit pozadí dnešních ideálů, pocitů, postojů lidí v Číně. V Číně konfucianismus působil a působí a jeho vliv je vidět do dnes.
- Většina lidí v Číně nepraktikuje žádné náboženství, ale stále jsou živé ty, které dávají smysl životu člověka, jednotlivce v moderní, měnící se společnosti, mnohé tradiční víry a rituály a dokonce nově ožívají, jak v Číně, tak na Taiwanu.

Obřady a zákony mravního chování

- císařské obřady
- Konfuciov kult
- rodinné oslavy
- narození

Dvě básně z Knihy písní

*Narodil se syn,
na lůžku teď spí,
oblečený v háv,
nefrit na hraní.
Silným křikem volá,
ozdoby červeně se skví,
jako král bude v našem domě žít.*

*Pak přišla na svět dcera,
na zem dali jsme ji spát,
zabalená v plenkách,
s tkalcovským kolíkem může si hrát,
pro ni žádné ozdoby ani emblémy,
jen o jídlo a pití se stará,
a matce s otcem jen potíže dělá.*

Obřady a zákony mravního chování

- dospívání
- uzavírání sňatků
- synovská oddanost
- pohřební rituály
- uctívání předků

Konfucianismus v Evropě a ČR

- Konfucianismus x křesťanství
 - pozitivní x negativní vymezení pravidel chování
- Konfucius jako "svatý patron osvícenství"
- Konfuciova akademie
<http://konfucius.upol.cz/>

Zdroje

- HOOBLER, Thomas a Dorothy HOOBLER. *Konfucianismus*. Praha: Lidové noviny, 1997, 136 s. LITTLETON, C. S. *Moudrost Východu*. Praha: Knižní klub a Balios, 1998. 176 s.
- DAWSON, Raymond Stanley. *Konfucius*. Vyd. 1. Praha: Odeon, 1994, 109 s.
- CHING, Julia. *Confucianism and christianity: a comparative study*. 1st ed. Tokyo: Kodansha International, 1977, xxvi, 234 s.
- KONFUCIUS, a Augustin PALÁT. *Rozpravy: hovory a komentáře*. Vyd. tohoto překl. 2., komentované. Praha: Mladá fronta, 1995, 180 s.
- KUHN, Dieter. *The age of Confucian rule: the song transformation of China*. Cambridge: Belknap Press of Harvard University Press, 2009, 356 s.
- STERCKX, Roel. *Food, sacrifice, and sagehood in Early China*. Cambridge: University Press, 2011, ix, 235 s.
- OVERMYER, Daniel L. *Náboženství Číny: svět jako živý organismus*. V českém jazyce vyd. 2. Praha: Prostor, 1999, 178 s.